

**BügelHajema**

Ruimte voor de leefomgeving

# **Beknopte natuurtoets woninguitbreiding Kolderveen, Terwispel**

projectnummer: P000154

Onderwerp: Beknopte natuurtoets realisatie woninguitbreiding Kolderveen

Datum: 23-11-2021

## **Inleiding**

### **KADER**

De initiatiefnemer heeft plannen om tussen het Kolderveen en De Streek in Terwispel een nieuwe woonwijk te realiseren. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een beknopte natuurtoets uitgevoerd. Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)<sup>1</sup> of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de beknopte natuurtoets bezocht door een eco-loog van BügelHajema Adviseurs.

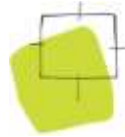
### **PLANGEBIED**

Het plangebied bestaat uit één kadastraal perceel aan de noordzijde van Terwispel (nr 539, sectie F, kadastrale gemeentenaam Gorredijk) (zie figuur 1). Het perceel bestaat volledig uit grasland en ligt tussen de wegen De Streek en het Kolderveen. Ten noorden van het terrein liggen graslanden en ten zuidoosten, zuiden en zuidwesten zijn woonerven aanwezig. Langs de oostrand van het terrein, buiten het plangebied, ligt een sloot en staat een bomenrij. Aan de oostzijde van het terrein staat een aantal bomen. Verder is dwars door het terrein een watergang aanwezig die de voormalige ijsbaan (westzijde) van het oostelijke terrein scheidt. Bebouwing of verharding is niet aanwezig. Momenteel wordt het terrein gebruikt als paardenweide. Ten tijde van het veldbezoek was het terrein erg nat.

De ontwikkeling bestaat uit de bouw van nieuwe woningen op het oostelijke gedeelte van het terrein-terrein. De voormalige ijsbaan, aan de westzijde van het plangebied, blijft onbebouwd. De huidige sloot in het midden van het terrein wordt vergraven ten behoeve van een nieuwe watergang. Langs deze nieuwe watergang wordt een bomenrij aangeplant. Ook langs de oostzijde van het terrein worden nieuwe bomen aangeplant om de huidige bomenrij te versterken. De enkele bomen aan de

<sup>1</sup> De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.





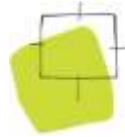
oostzijde van het terrein worden gekapt. Verder wordt voor deze ontwikkeling grond vergraven en vegetatie verwijderd.



Figuur 1. Luchtfoto met de locatie van het plangebied (witte omlijning).



Foto's 1 en 2. Impressie van het terrein op 8 november 2021. Links het zicht op het zuidoosten gezien vanuit het westen. Rechts het zicht op het zuiden van het terrein, gezien vanuit het noordoosten.



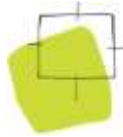
Foto's 3 - 6. Linksboven het aanzicht op de noordzijde van het terrein. Rechtsboven het zicht op het westen van het terrein met in het midden de oude dam van de ijsbaan. Linksonder de watergang richting het noorden van het terrein. Rechtsonder het zicht op de watergang richting het zuiden van het terrein.

### Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.



## INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste 5 jaar in de Nationale Database Flora en Fauna<sup>2</sup> (NDFF) (© NDFF 4 november 2021 15:42:55) blijkt dat in de directe omgeving (0-2 kilometer) van het plangebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het gaat om vogels met jaarrond beschermde nesten, vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, reptielen, amfibieën, een vis (grote modderkruiper) en ongewervelden.

Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de beknopte natuurtoets op 8 november 2021 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: bewolkt, circa 9 °C, regenachtig en een matige wind.

Op het terrein zijn tijdens het veldbezoek algemene gras- en plantensoorten waargenomen. De waargenomen soorten zijn onder andere ridderszuring, Engels raaigras, gestreepte witbol, zachte ooievaarsbek, pitrus en grote brandnetel. Deze soorten duiden op een voedselrijke bodem.

In de watergang in het midden van het terrein zijn op sommige locaties waterplanten aanwezig. De soort die in de watergang is waargenomen, is lisdodde. De flauwe oevers van de watergang zijn begroeid met algemene grassoorten.

Aan de oostzijde van het terrein staan enkele zwarte elzen. Ook de bomenrij ten oosten van het terrein bestaat uit zwarte elzen.

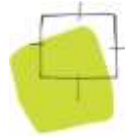
Beschermde plantensoorten zijn niet bekend in de directe omgeving van het plangebied (NDFF). Deze zijn gezien de terreingesteldheid en de voedselrijkdom ook niet te verwachten.

Er is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend uit de directe omgeving van het plangebied, zoals huismus, gierzwaluw, buizerd, ransuil en sperwer (NDFF). Op het terrein is geen bebouwing aanwezig waarin gebouwbewonende vogelsoorten als huismus of gierzwaluw een nest kunnen maken. In de opgaande beplanting op en rondom het terrein zijn tijdens het veldbezoek geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd, ransuil of sperwer, waargenomen. Onder de bomen zijn tijdens het veldbezoek ook geen sporen, zoals braakballen of uitwerpselen van uilen, waargenomen. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd of sperwer.

In de struiken en bomen op en langs het terrein zijn algemeen voorkomende vogels broedend te verwachten, zoals merel, zanglijster, roodborst of winterkoning. De nesten van deze algemene soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

---

<sup>2</sup> De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.



Uit de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van een aantal vleermuissoorten, waaronder gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis (NDFF). In het plangebied is geen bebouwing aanwezig waarin gebouwbewonende vleermuissoorten een verblijfplaats kunnen hebben. De bomen op en rondom het terrein hebben geen holtes en/of scheuren die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende vleermuizen op het terrein kunnen dan ook uitgesloten worden.

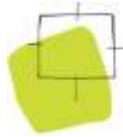
Het terrein kan mogelijk wel onderdeel zijn van het foerageergebied van soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger die rondom opgaande beplanting en in relatief open gebied foerageren. De opgaande beplanting ten noorden en oosten van het terrein is mogelijk onderdeel van een vliegrouwe voor vleermuizen.

Uit de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van een aantal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten die voor kunnen komen in het plangebied, waaronder huisspitsmuis en veldmuis (NDFF). Voor deze algemene soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. De niet-vrijgestelde soorten boomarter, das, eekhoorn, otter en waterspitsmuis zijn uit de omgeving van het terrein bekend (NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte holtes voor boomarter of nesten van eekhoorn in de bomen op en om het terrein waargenomen. Verder zijn geen burchten van das of sporen, zoals wissels of vraatsporen, op het terrein waargenomen. Geschikte plaatsen als verblijfplaats voor otter, zoals boomstronken en wortelstelsels of dichte struwelen en ruigtes langs grotere wateren zijn niet op het terrein aanwezig. Waterspitsmuis komt voor in de oevers van de Nije Feart die langs het Kolderveen loopt, op circa 300 meter afstand van het plangebied. De watergang in het plangebied heeft geschikte begroeide en flauwe oevers waar waterspitsmuis in voor kan komen.

Verblijfplaatsen van andere niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten zijn gezien de terreingesteldheid en/of het ontbreken van waarnemingen niet op het terrein te verwachten.

Het plangebied vormt geschikt (land)biotoop voor enkele algemene amfibieën, zoals gewone pad en bruine kikker, waarvoor in de provincie Fryslân een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Uit de omgeving van het plangebied zijn de niet-vrijgestelde amfibieënsoorten heikikker en poelkikker bekend (NDFF). Heikikker is bekend vanuit het natuurreservaat Terwispeler Grootschar minimaal 2 kilometer ten noordoosten van het plangebied. Deze soort komt niet voor op locaties in de buurt van infrastructuur en bebouwing. Gezien de ligging van het terrein, in de bebouwde kom van Terwispel, wordt heikikker niet in het plangebied verwacht. Geschikt voortplantingswater voor poelkikker is wel in de watergang aanwezig. Andere niet-vrijgestelde soorten zijn door het ontbreken van geschikt voortplantingswater en/of waarnemingen niet in het plangebied te verwachten.





Verblijfplaatsen van de uit de omgeving bekende ringslang (NDFF) zijn gezien het ontbreken van geschikte broeihopen, takkenhopen en andere schuilplaatsen, niet in het plangebied te verwachten. Deze soort is bekend uit het nattere gebieden ten noordoosten van het terrein en op minimaal 2 kilometer afstand van het plangebied. Levendbarende hagedis is bekend in hetzelfde gebied (NDFF). Deze soort leeft in heidegebieden met natte delen. Gezien de grote afstand tot de bekende waarnemingen (circa 2 kilometer) en de terreingesteldheid, is levendbarende hagedis niet in het plangebied te verwachten. Andere reptielensoorten zijn gezien de terreingesteldheid en/of het ontbreken van waarnemingen (NDFF) niet in het plangebied te verwachten.

Er zijn waarnemingen bekend van een aantal beschermde ongewervelden vanuit de omgeving van het plangebied (NDFF). Gezien de terreingesteldheid zijn de soorten groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel en noordse winterjuffer, niet op het terrein te verwachten. Deze soorten komen voor in laagveengebieden en vennen met een zeer goed ontwikkelde watervegetatie, een goede waterkwaliteit en brede rietkragen (noordse winterjuffer). Andere niet-vrijgestelde soorten ongewervelden zijn gezien het ontbreken van geschikt leefgebied en/of waarnemingen niet op het terrein te verwachten.

De uit de omgeving bekende grote modderkruiper (NDFF) is waargenomen in watergangen op relatief korte afstand van het plangebied. De watergang op het terrein staat niet direct in verbinding met watergangen waar deze soort wel is waargenomen, maar deze is gezien de aanwezigheid van waterplanten wel geschikt als leefgebied voor de soort.

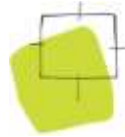
Deze en andere soorten niet-vrijgestelde vissen zijn gezien het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving (NDFF) en het ontbreken van geschikt habitat niet in het plangebied te verwachten.

#### TOETSING

Als gevolg van de plannen gaan geen vleermuisverblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten van vogels verloren. Wanneer werkzaamheden worden verricht aan de watergang, zoals het vergraven van de oevers of het dempen van de watergang, dan is nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid van waterspitsmuis, grote modderkruiper en poelkikker. Op basis van het nader onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wnb nodig is. Wanneer de watergang volledig behouden blijft, is geen nader onderzoek naar beschermde soorten nodig.

Het plangebied zal naar verwachting niet volledig ongeschikt worden als foerageergebied voor de te verwachten vleermuissoorten die in het plangebied foerageren. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en bovendien hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied treden niet op.

Verder zijn de bomenrijen direct ten noorden en oosten van het terrein mogelijk onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen. Negatieve effecten op vleermuizen kunnen worden voorkomen door



enkele aanvullende maatregelen. Dit betreft ten eerste geen (bouw)werkzaamheden met behulp van kunstlicht verrichten in de schemering of in de nacht. Ook wordt geadviseerd om verstoring van de vliegroute te voorkomen door zowel in de aanleg- als gebruiksfase geen verlichting in te zetten die lichtuitstraling veroorzaakt op de bomenrijen die onderdeel kunnen zijn van de vliegroute. Verder moet in de gebruiksfase met de verlichting rond de nieuwe bebouwing rekening worden gehouden met vleermuizen, door inzet van gerichte armaturen en door de inzet van amberkleurige verlichting.

Bij uitvoering van het plan wordt het plangebied mogelijk minder geschikt als foerageergebied voor sperwer en buizerd. Het plangebied vormt echter hooguit een klein onderdeel van het foerageergebied van deze soort en bovendien is in de directe omgeving in ruime mate alternatief foerageergebied van hogere kwaliteit voor deze soorten aanwezig. Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied treden niet op.

Voor de overige vogelsoorten geldt dat, indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

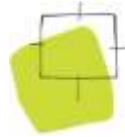
Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

### **Gebiedsbescherming**

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

#### **WET NATUURBESCHERMING**

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.



#### NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Fryslân uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Omgevingsverordening Fryslân (provinciaal ruimtelijk natuurbeleid).

#### NATUUR BUITEN HET NNN

Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en de Omgevingsverordening Fryslân wordt buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied.

#### INVENTARISATIE

De gronden van het plangebied zijn niet aangewezen als in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het meest nabijgelegen beschermde Natura 2000-gebied 'Van Oordt's Mersken', dat ook het dichtstbijzijnde NNN-gebied is, ligt op circa 400 meter ten noorden van het plangebied. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als 'Natuur buiten het NNN' ligt circa 150 meter ten westen van het terrein. Het meest nabijgelegen weidevogelkansgebied ligt op een afstand van circa 300 meter ten westen van het plangebied.

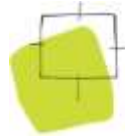
#### TOETSING

Het plangebied ligt op ruime afstand van Natura 2000-gebied 'Van Oordt's Mersken'. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht. Dat geldt niet voor eventuele toename in de gebruiksfase. Over deze afstand kan in potentie sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de gebruiksfase. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden gemaakt waaruit blijkt of tijdens de aanleg- en gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0.00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

Gezien de afstand tot NNN, natuur buiten het NNN, weidevogelkansgebieden en de aard van het plan, zijn geen negatieve effecten op dergelijke gebieden te verwachten.





### **Beschermde houtopstanden**

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1000 m<sup>2</sup> en bomenrijen van minimaal 20 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

In het plangebied zijn geen bomenrijen aanwezig die onderdeel kunnen zijn van een beschermde houtopstand. Het is niet nodig om een kapmelding bij de provincie Fryslân in te dienen.

### **Conclusie**

Voor dit plan is op 8 november 2021 een veldbezoek gedaan en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Op basis van het veldbezoek en de verspreidingsgegevens is een voldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied verkregen om de toetsing aan de Wnb op te baseren.

Wanneer de watergang op het terrein wordt vergraven of gedempt, is nader onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van de beschermde soorten:

- poelkikker
- waterspitsmuis
- grote modderkruiper

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wnb nodig is.

Bij de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

Verder moeten negatieve effecten op vleermuizen worden voorkomen door zowel in de aanleg- als gebruiksfase geen verlichting in te zetten die lichtuitstraling veroorzaakt op de bomenrijen die onderdeel kunnen zijn van de vliegroute. Verder moet in de gebruiksfase met de verlichting rond de nieuwe bebouwing rekening worden gehouden met vleermuizen, door inzet van gerichte armaturen en door de inzet van amberkleurige verlichting.

Negatieve effecten ten aanzien van in het kader van de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden kunnen op treden. Een AERIUS-berekening moet uitwijzen of de stikstofdepositie in de gebruiksfase al dan niet boven de 0.00 mol N/ha/ja uitkomt. Het plan is niet in strijd met de Omgevingsverordening Fryslân.